

Bozók Ferenc

Húsvéti versmeditációk tíz mondatban

Ady Endre: Krisztus-kereszt az erdőn

Nyakas, makacs kálvinista apa és siheder, kálvinista fia, noha Igen és Nem a kapcsolatuk, (utalva apák és fiúk örök, mindig ismétlődő nemzedéki ellentétére), mégis egy dalt fújnak, füttyörésznek. Kereszt előtt, faragott képek előtt nem hajtanak fejet, nem emelnek kalapot, miként teszik azt a katolikus „pápista varjúk”. A kálvinisták (reformátusok) nem használják a keresztet és a feszületet, mint szimbólumot, mert kivégző eszköz. Képeket nem faragnak, nem festenek, bár a fiókáit vérevel tápláló pelikánt (Krisztusra utalva) vagy kakast és csillagot látunk református templomokon. A katolikusok is kivégző eszköznek tekintik a keresztet, ugyanakkor látnak benne egy plusz-jelet (+) is, mely a megváltás jele. Ady költészetében gyakoriak a református hitének témái, a biblikusság, zsoltároság, ószövetségi idézetek. Ugyanakkor Ady „katolikus szívét” is ismerjük, gondoljunk például *A pócsi Mária* vagy a *Páduai Antal tisztelete* című verseire. A régi emléken merengő felnőtt Ady gondolatban már megemeli a kalapját a Krisztus-kereszt előtt, amit kamaszként, az apai mintát követve elmulasztott. Felismeri, hogy a főhajtás, kalapemelés nem a bálványnak szól, hanem Krisztusnak. Szüleink vagy szerelmünk, hitvesünk vagy gyerekeink fényképét sem azért csókoljuk meg, mert a képnek jár bálvány-hódolat, hanem azért, mert a fotó felidézi bennünk az ábrázolt szeretett személy alakját vagy emlékét.

Borbély Szilárd: Az üresség szekvenciája

A szekvencia a 9. században keletkezett kolostori kórusdal, mely legkivált a 12. században virágzott. Ma a római katolikus miseliturgiában az alleluját követő ének. A középkori szekvenciák közül jól ismert például a *Dies irae* (Harag napja) és a *Stabat mater dolorosa* (Áll a gyötrött Istenanya). Borbély Szilárd nehéz, szálkás keresztet kapott a Teremtőtől vagy a vakorstól(?). Szülei brutális rablógyilkosság áldozatai lettek. Ez a trauma végigkísérte a költőt 2014-ben bekövetkezett öngyilkosságáig. Szekvenciáiban a szülei sorsát és saját kálváriáját Krisztus passiójához és brutális halálához kapcsolja, ám a megváltás és feltámadás reménye nélkül. A szakrális szekvencia műfaját deszakralizálja, kegyetlenségig keserű ateista szekvencia az üresség szekvenciája, ahol Jézus halálba dermed, és nem támad fel sem harmadnapon, sem soha. Visszahull az anyagba, miként vele együtt az egész részvételen teremtés vagy teremtetlen anyagi összevisszaság. Az üresség nem Jézus sziklasírjában van, hanem a világmindenségben és a szívben.

Czigány György: Sursum corda

A gumibot csapásai, a gennyes gyulladás, a fogóval kitépett köröm, a hideg, örökös lámpafény börtönkínjai nem csupán modern költői képek. Nagy Miklós papköltő, pápai kamarás, aki maga is költő és novellista volt, ezeket mind átélte a Mindszenty-féle koncepció per ötödik vádlottjaként. Tény a börtön gyötrelmeiből később szabadult pap száműzetése is a főként protestáns Úny nevű kis falucskába. Hatszáz lelket számláló bányászfaluba rejtették el az ártatlanul börtönviselt és megkínzott papot. Az únyi kis temetőben egyszerű sírján ez a felirat áll: „Lássátok hogyan szeretett, a mise elvégeztetett.” A falusiak mesélték Nagy Miklós atya mérhetetlen alázatosságát. Mindenkinek előre köszönt, egyik vasárnap egyetlen nénikének, „létezésünk nagykövetének” mondta el a prédikációt. *„Ahol ugyanis ketten vagy hárman összegyűlnek a nevemben, ott vagyok közöttük.”* (Mt. 18. 20) Vannak történelmi időszakok, amikor a Jézus küldötte papnak olykor az Olajfák hegyének elhagyatottsága, a pilátusi udvar megaláztatásai és a golgotai borzalmak is kijutnak. Ezeket mind a fenti vers költője, kedves barátom, Czigány György személyesen mesélte nekem, aki a háború alatt együtt vészelt át a bombázást Nagy Miklóssal a Krisztinavárosban, a Szociális Missziós nővérek óvóhelyén.

Dsida Jenő: Nagycsütörtök

Dsida a *Nagycsütörtököt* az életmű egészében hangsúlyos versnek szánta, hisz második és egyben utolsó kötetének címéül választotta. Jelképes hely a versben megidézett Székelykocsárd. Átszállóhely a két jeles erdélyi történelmi város, Kolozsvár és Marosvásárhely között, hisz nincs köztük közvetlen járat, így átszállásra és a ritkás közlekedés miatt sok veszteglésre ítéli az átutazókat. A bibliai helyszín az Olajfák hegye, az utolsó vacsora utáni éjszaka. Finoman játszatja a húsvéti szent nap eseményéhez, Jézus magányához az állomáson veszteglő átutazót, aki otthontalanságot, magányt és kiszolgáltatottságot él meg, „jó, meghitt” emberekre vágyik. Milyen jól esett volna Jézusnak egy-két virrasztó, esetleg az éjszakát Jézussal átbeszélgető társ. Aki mindeneket vigasztalt és bátorított, most vigaszra és bátorításra vágya, pillanatra felfedve előttünk istenemberi mivoltának nagyon is emberi szorongását, magányát. A vigasztaló társakra vágyó, szorongó, veritékező Krisztust nagyon a magunkénak érezzük, itt a Megváltó nagyon is egy közülünk. Olykor élhető, viselhető, máskor kényelmetlen, otthontalan váróterem az élet. Szeretnénk hinni a végső csatlakozásban.